

**Sand Life (Life 11 NAT/SE/000849):
Restaureringsplan för Natura 2000-området
Verkeåns dalgång, SE0420075, delområde
Drakamöllan och Kumlan.**

Inledning

Restaureringsplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet för att nå de mål som är uppsatta inom Life + projektet Sand Life

1. SYFTE

Att:

restaurera de inom området förekommande naturtyperna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, så att de kan nå gynnsamt tillstånd.

Syftet ska nås genom att:

- Grävning av sandblottor
- Naturvårdsbränning
- Plöjning och schaktning

2. BESKRIVNING AV OMRÅDET

2.1 Uppgifter om området

Natura 2000-område	SE0420075
Naturreservat	Drakamöllans naturreservat och Kumlans naturreservat
Län:	Skåne
Kommun:	Tomelilla och Kristianstad kommun
Förvaltare:	Länsstyrelsen Skåne

2.2 Allmän beskrivning av området

Naturresevatnen Drakamöllan och Kumlan ligger bredvid varandra i Natura 2000-området Verkeåns dalgång. Båda naturresevatnen ligger på en gnejsberggrund som är överlagrad av isälvsediment. Det böljande landskapet har skapats av glacifluviala processer, och lösmaterialet har till stor del sitt ursprung i den kalkrika Kristianstadsslätten. Detta medför att det finns lager och områden där sanden har hög kalkhalt.

De torra, sandiga backarna har varit betesmark och till viss del utnyttjats för trädeshjordbruk, där jorden fick vila i många år mellan varje odlingstillfälle. Betesmarken domineras av sandiga gräshedder som på vissa ställen övergår i ljunghed. På de allra torraste backarna finns stora ytor av bortstälthet med inslag av sandstapp. Tall har planterats på delar av området och även spritt sig spontant inom vissa delar av resevatnen.

De öppna hävdade markerna utgör livsmiljö för en stor del av områdets svampar, växter och djur. Många är knutna till sandstappen, gräsmarkerna och hedarna. De sandiga, torra och hävdberoende markerna hyser de flesta arterna med bl.a. ett starkt bestånd av sandnejlika, olika stjälskröksvampar och dynglevande skalbaggar. I de friska-fuktiga markerna återfinns arter som majnycklar och kustdaggkäpa. Av stor betydelse för bl.a. faunan och de vedlevande svamparna är de återkommande inslagen av träd som fått växa sig gamla och grova.

De sandiga habitaterna har stor betydelse för framförallt insektsfaunan eftersom flera grävande steklar, bl.a. läppstekel, och dynglevande skalbaggar, som Aphodius-arter, horndyglar och humlekortvinge, är beroende av gles vegetation med sandblottor. Även fältpiplärka och sandödlor är beroende av dessa områden.

I naturresevatnet Drakamöllan dominerar naturtypen torra hedder (4030) med inslag av kalkgräsmark (6210) och silikatgräsmark (6270). Ljungen håller på att breda ut sig över de torra hedarna. Det finns även mindre områden med sandnejlika och andra sandstappsarter. Kumlans öppna delar är främst kalkgräsmarker (6210) och sandstapp (6120), speciellt i de torra backarna.

Det finns enstaka fornlämningar inom delområde A. Inom dessa områden görs inga skötselåtgärder förutom naturvårdsbränning.

3. RESTAURERINGSÅTGÄRDER

3.1 Övergripande beskrivning

I hela området måste restaureringsåtgärder utföras som återställer en god bevarandestatus för de naturtyper som återfinns i området samt ökar arealen av naturtyperna grässanddyner (2330), sandstapp (6120) och kalkgräsmarker. Det är främst en ökad igenväxning tillsammans med förändringar i pH i markskiktet som är hoten mot de biologiska värden som finns i området.

Åtgärderna som syftar till att öka arealen bar sand kommer gynna arter som sandödlor, fältpiplärka, dyngbaggar, buksvampar och vildbin.

Restaureringsåtgärderna anpassas så att de kan utföras inom de krav som finns i regelverket för miljöersättningar inom jordbruksstödet.

Jordanalys genomfördes under 2013. Vid varje provpunkt mättes pH, kalkhalt samt tillgängligt kväve och fosfor. Tillgängligt kväve (N) och fosfor (P) mättes i det översta sandlagret (0-10cm) och pH samt kalkhalt mättes där man kom ner i sanden till 80 cm djup. Uppföljande prov inför skötselåtgärder analyserar enbart pH.

Fornlämningar får inte skadas i samband med avverkning och utkörning av virke. Vid röjningar ska röjningsmaterialet inte ligga kvar nära eller i fornlämningar. Eldning får aldrig ske i närheten av fornlämningar då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning. Det finns en risk att en längre tids kraftig eldning går djup ner under markytan och förstör djupare lager av fornlämningar.

3.2 Restaureringsområden med mål och åtgärder

Delområde	Areal (ha)
A	83,6
B	13,3
C	11,6

Delområde A

Beskrivning:

Området präglas av torra, öppna sandhedar av naturtyp torra hedar (4030). Inom skötselområdet har ljunget brett ut sig, framför allt på de torra backarna. Det finns enstaka fornlämningar inom delområdet A. Inom dessa områden görs inga skötselåtgärder förutom naturvårdsbränning.

Restaureringsmål:

Öppna, betade gräshedar där arealen sandstäpp och kalkgräsmark ökas på bekostnad av torra hedar (4030). Ljungens utbredning har minskat och den finns mest fläckvis inom gräshedarna. Andelen bar sand har ökat. Vissa ytor plöjs upp med jämna mellanrum för att återlikna trädesjordbruk och skapa en mosaik av ytor i olika faser av igenväxning.

Åtgärder:

Ljungen bekämpas genom naturvårdsbränning och slätter där materialet förs bort (i balar). Genom grävning, plöjning och harvning skapas sandblottor och ytor med gles vegetation. Alla åtgärder sker inom avgränsade ytor, som inte är större än att de ryms inom gällande regler för miljöersättningar.

I naturreservatets skötselplan anges att åtgärder som imiterar äldre tiders brukningsmetoder (trädesjordbruk) återupptas på högst 10 hektar totalt, och att de fortsätter att skötas enligt särskild odlingsplan. Inom Sand Life ingår därför att plöja upp ytor (utan att så), för att på så sätt öka areal glest bevuxen gräshed och eventuellt sandstäpp (6120).

Delområde B

Beskrivning:

Delområdet ligger inom naturreservatet Drakamöllan och består av torra hedar (4030) och bortståtelhed/grå dyn (2130).

Restaureringsmål:

Öppna, betade sandmarker av naturtyp torr 2130, 4030 och 6270 med sandblottor och ytor med gles vegetation.

Åtgärder:

Genom grävning, plöjning och harvning skapas sandblottor och ytor med gles vegetation. Alla åtgärder sker inom avgränsade ytor, som inte är större än att de ryms inom gällande regler för miljöersättningar.

Delområde C

Beskrivning:

Detta delområde ligger inom naturreservatet Kumlan och består av kalkgräsmark (6210) och sandstäpp (6120). Framförallt i den branta, amfiteaterliknande sluttningen finns relativt stora ytor med sandstäpp. Dock är dessa ytor på väg att växa igen och andelen bar sand är liten.

Restaureringsmål:

Åtgärderna syftar främst till att öka arealen bar sand för att gynna både sandstäppsväxter och de insekter som är knutna till öppna, betade marker med stor andel bar sand som dyngbaggar buksvampar.

Åtgärder:

Genom grävning, plöjning och harvning skapas sandblottor och ytor med gles vegetation. Alla åtgärder sker inom avgränsade ytor, som inte är större än att de ryms inom gällande regler för miljöersättningar.

4. ARBETSGÅNG**Period 1 (augusti 2012 – september 2013)**

Planering av arbete samt uppföljning. Jordprovsanalyser.

Period 2 (oktober 2013 – december 2016)

Skötselåtgärder enligt beskrivning i område A-C.

Period 3 (januari 2017 – juli 2018)

Enstaka uppföljande grävningar och naturvårdbränning.

Uppföljning av skötselåtgärder i form av inventeringar och flygfotoanalyser.

5. INFORMATION

- Fältvandringar som visar på områdets värden och de åtgärder som görs i området
- Informationsskyltar vid ingångar till området
- Hemsida där information om restaureringsåtgärder läggs ut kontinuerligt

6. UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Digitala foton tas före och efter restaureringsåtgärderna

Inom Sand Life sker uppföljning av habitat och arter före och efter restaureringsåtgärder. Efter projektets avslutade kommer fortsatt uppföljning ske genom basinventeringen och resultaten rapporteras till EU.

Länsstyrelserna i Halland, Skåne och Kalmar ansvarar för att uppföljning efter projektets slut sker inom respektive län

7. SKÖTSEL EFTER RESTAURERING

När restaureringen slutförts återgår allt ansvar för skötseln för Natura 2000-området till Länsstyrelsen Skåne. Skötsel syftar att uppnå målen i bevarandeplanen för Natura 2000-området Verkeåns dalgång samt skötselplanerna för naturreservaten Drakamöllan och Kumlan.

Länsstyrelserna i Halland, Skåne och Kalmar ansvarar för att uppföljning efter projektets slut sker inom respektive län

Bilaga 1. Karta över Natura 2000-området Verkeåns dalgång med delområdet Drakamölla-Kumlan med skötselområden A-C i blå markering. Den röda linjen markerar gräns för Natura 2000. Fornlämningar är markerade i orange

